

การพัฒนาด้านสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กร

Social Development for the Sustainable Development of the Organization

สมภพ จุโลห์^{1*} พุฒิธร จิรายุส²

^{1,2}คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Somphop Julio^{1*} Puttithorn Jirayus²

^{1,2}Faculty of Business Administration, Southeast Asia University

*Corresponding Author E-mail: somphopj@hotmail.com

(Received: 19 July, 2023; Revised: 20 October, 2023; Accepted: 3 November, 2023)

บทคัดย่อ

บทความเรื่องการพัฒนาด้านสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กร มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความรับผิดชอบต่อแนวทางการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนขององค์กร การพัฒนาที่ยั่งยืนคือการดำเนินธุรกิจไม่ว่าขนาดใหญ่หรือเล็กจำเป็นต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายหลายด้านธุรกิจต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้สามารถอยู่รอดและเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนการพัฒนางค์กรสู่ความยั่งยืนจึงเป็น “เรื่องสำคัญ” ที่ทุกธุรกิจต้องมีการวางแผนจัดการและบูรณาการตามลักษณะขององค์กร

คำสำคัญ: การพัฒนาสังคม, การพัฒนาอย่างยั่งยืน, การพัฒนางค์กร

Abstract

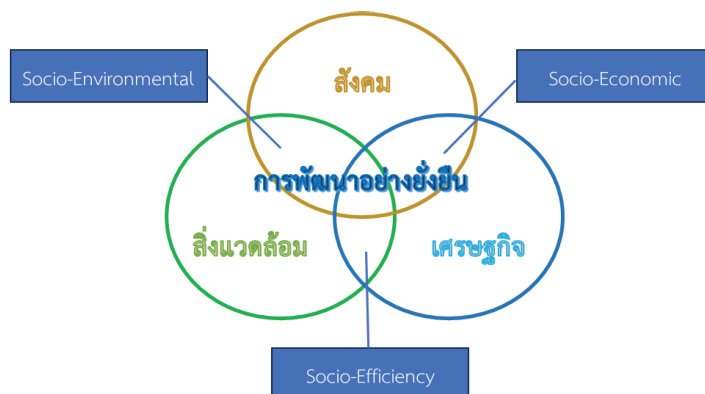
The objective of article on social development for sustainable development of the organization is to create awareness and responsibility for the organization's sustainable development guidelines. Sustainable development is business operations, whether large or small, having to face changes and challenges in many areas. Businesses must constantly adapt and develop themselves in order to survive and grow steadily and sustainably. Organizational development towards sustainability is therefore “Important matters” that every business must have plann, management and integration according to the nature of the organization.

Keywords: Social Development, Sustainable Development, Organizational Development

บทนำ

ประเทศไทยจำเป็นต้องจัดการกับความเหลื่อมล้ำและความไม่สมดุลระหว่างสภาพแวดล้อมและสังคม เป้าหมายรวมของประเทศไทยก็เช่นเดียวกันกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการผลิตของประเทศให้กลายเป็นประเทศที่มีรายได้สูง ไปสู่เศรษฐกิจแบบที่ภาคส่วนต่าง ๆ ได้รับผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและมุ่งเน้นการเติบโตและการพัฒนาอย่างยั่งยืน นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นรูปแบบทางเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนการทำฟาร์มแบบดั้งเดิมสู่การทำฟาร์มแบบชาญฉลาด เปลี่ยนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแบบดั้งเดิมให้เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ชาญฉลาด เปลี่ยนการบริการต่าง ๆ แบบดั้งเดิมไปสู่การบริการที่มีมูลค่าสูง และเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจให้ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ การวิจัยและพัฒนา และอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (สุทธิดา ศิริบุญหลง, 2564) จุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาที่ทำให้เกิดดุลยภาพของเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ดีมีสุขของประชาชน โดยการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นแนวคิดใหม่ที่แตกต่างกันจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในรูปแบบเดิมที่มุ่งเน้นเฉพาะการเติบโตและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เป็นเหตุให้เกิดผลกระทบและปัญหาที่ตามมาจำนวนมากหลักการการพัฒนาอย่างยั่งยืนถูกพัฒนาขึ้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และความพยายามในการหาทางออกจากความขัดแย้งในเรื่องการพัฒนาต่อไปในอนาคต โดยมีปัจจัยความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ ข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรและปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุ

ส่วนประกอบของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก อันได้แก่ ส่วนของระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคม และระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความสัมพันธ์และพึ่งพาซึ่งกันและกัน การพัฒนาอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นในส่วนที่ทับซ้อนกันของ 3 องค์ประกอบ โดยส่วนประกอบทางด้านสังคมของการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะต้องวางอยู่บนรากฐานของ 2 หลัก คือ หลักการความยุติธรรม และหลักการความเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว การเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสของคนในสังคมจะต้องมีความเท่าเทียมกัน สิทธิมนุษยชนและผลประโยชน์อื่น ๆ เช่น อาหาร สาธารณสุข การศึกษา ที่อยู่อาศัยและโอกาสในการพัฒนาตนเอง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ที่มา: (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

การพัฒนาความยั่งยืนเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานในองค์กร ครอบคลุมหัวข้อด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล เพื่อส่งเสริมให้เกิดการดำเนินการเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรมโดยมีการนำปัจจัยสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล เป็นปัจจัยหนึ่งในกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจควบคู่ไปกับการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบ ได้กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนและนโยบายอย่างรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานเพื่อความเป็นองค์กรเพื่อความยั่งยืน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจที่ทุกบริษัทต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการพัฒนาความยั่งยืนของกลุ่ม ดังนี้

ด้านสิ่งแวดล้อม ดำเนินธุรกิจด้วยความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและสนับสนุนการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ด้านสังคม ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสู่สังคม โดยสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้ทางการเงินและสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินที่จำเป็น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

ด้านการกำกับดูแลกิจการ เสริมสร้างวัฒนธรรมด้านการกำกับดูแลและการบริหารความเสี่ยงที่เข้มแข็ง โดยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในหลักการบริหารความเสี่ยงและการกำกับดูแลกิจการที่ดีในทุกๆระดับ สนับสนุนแนวทางการปฏิบัติเพื่อต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันที่อาจเกิดขึ้นได้ภายในองค์กร

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาด้านสังคม คือ กระบวนการหลายมิติซึ่งประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างทางสังคม ท่าทีของประชาชน สถาบันต่าง ๆ ของชาติ การเร่งรัดความเจริญเติบโต การลดความไม่เท่าเทียมกันและขจัดความยากจน นั่นคือการเปลี่ยนแปลงต่อระบบสังคมทั้งระบบ และมุ่งสู่การสนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐานของปัจเจกชนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมภายในระบบนั้นเป็นการก้าวออกจากสภาพชีวิตที่ไม่น่าพึงพอใจไปสู่สภาพชีวิตที่ดีกว่าทั้งในด้านวัตถุและรู้สึกนึกคิด

เนื้อเรื่อง

ความสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นขบวนการสร้างความเที่ยงธรรมความมีประสิทธิภาพและโครงสร้างที่มีส่วนร่วม เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งด้านต่างๆให้กับชุมชนและภูมิภาคโดยรอบ (สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) การที่องค์กรธุรกิจเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทางด้านสังคมนั้นจะเป็นการเสริมสร้างให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ซึ่งจะเกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างภาคธุรกิจและภาคสังคม และส่งผลให้ทั้งสองภาคส่วนสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน ลักษณะที่องค์กรควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม ได้แก่ การสร้างศักยภาพชุมชนในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างเสริมจิตสำนึกทางด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงาน หรือการพัฒนาเยาวชนที่จะกลายมาเป็นกำลังสำคัญของชาติ ซึ่งการที่เข้ามามีส่วนร่วมขององค์กรในลักษณะดังกล่าวเป็นการสร้างประโยชน์สร้างองค์ความรู้แก่ชุมชน และเป็นวิถีทางที่เสริมสร้างศักยภาพแก่ชุมชน ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านสังคม

หลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การที่จะเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นต้องให้ความสำคัญถึงการสมดุลและความยั่งยืน โดยต้องให้ความสำคัญต่อบทบาทของชุมชนมากขึ้น และอาศัยกระบวนการที่นำพาภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินติดตาม ร่วมประเมินผล และรับผลประโยชน์และผลกระทบต่าง ๆ จากการพัฒนาทุกขั้นตอน ซึ่งชุมชนต้องมีการทำงานเป็นองค์กรและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ของคนในชุมชนต่อการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน

พิชิต หล่อจิระชุมกุล และจิราวัลย์ จิตรถเวช (2564) การพัฒนาอย่างยั่งยืน จะต้องเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความสมดุลหรือมีปฏิสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันในระหว่างมิติอันเป็นองค์ประกอบที่จะทำให้ชีวิตมนุษย์อยู่ดีมีสุข คือ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม จิตใจ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งต่อคนในรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นอนาคต

อภิชาติ สถิตนิรามัย (2565) การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่มีผลกระทบในทางลบต่อความต้องการของคนรุ่นต่อไปในอนาคต เนื่องจากทุกครั้งที่มีการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน ต้องมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลกระทบในทางลบต่ออนาคต การพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเป็นแนวคิดในการแก้ปัญหานี้ โดยการพยายามอนุรักษ์ธรรมชาติไว้ในลักษณะที่เป็นส่วนรวมหรือมหภาค คือ หากมีความจำเป็นที่จะดำเนินการให้กระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในที่ใดที่หนึ่ง ก็จะต้องเสริมสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมในที่อื่น ๆ เป็นการชดเชยเพื่อให้เห็นคุณภาพสิ่งแวดล้อมคงอยู่ได้ดังเดิม

อาจกล่าวได้ว่า ในโลกที่ทุกคนกำลังสนใจเรื่องวิถีชีวิตที่ยั่งยืนนั้น องค์กรต่างก็หันมาใส่ใจการสร้างองค์กรให้เกิดความยั่งยืน (Sustainable Organization) เช่นกัน การยั่งยืนนั้นไม่ใช่เพียงแค้อยู่ในระยะยาวเท่านั้น

แต่เป็นการยืนหยัดด้วยการวางรากฐานที่แข็งแกร่ง และพร้อมจะเติบโตไปกับสังคมอย่างเกื้อกูลกัน รวมถึงอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างลงตัว ความยั่งยืนนั้นไม่สามารถสร้างได้คนเดียว แต่จะต้องเกิดจากการร่วมมือกันของทุกฝ่ายทั้งในและนอกองค์กรที่มีส่วนช่วยพัฒนาให้องค์กรเจริญเติบโตยิ่งขึ้นไปเรื่อย ๆ และเอื้อประโยชน์ให้ทุกฝ่ายอยู่ร่วมสังคมเดียวกันอย่างมีความสุข

การพัฒนาอย่างยั่งยืน: การพัฒนายุคโลกาภิวัตน์

สุทธิดา ศิริบุญหลง (2564) กล่าวว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นหลักการจัดองค์การเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนามนุษย์ พร้อมกับยังรักษาความสามารถของระบบธรรมชาติไว้เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและบริการระบบนิเวศซึ่งเศรษฐกิจและสังคมต้องพึ่งพา โดยผลที่คาดหวัง คือสภาพสังคมที่มีการใช้ภาวการณ์ครองชีพและทรัพยากรเพื่อบรรลุความต้องการของมนุษย์โดยไม่บ่อนทำลายบูรณภาพและเสถียรภาพของระบบธรรมชาติ การพัฒนาอย่างยั่งยืนยังนิยามได้ว่าเป็นการพัฒนาที่บรรลุความจำเป็นในปัจจุบันโดยไม่ลดทอนความสามารถของชนรุ่นหลังในการบรรลุความจำเป็นของพวกเขาเป้าหมายความยั่งยืน เช่นเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนระดับสหประชาชาติปัจจุบัน จัดการกับความท้าทายทั่วโลก รวมทั้งความยากจน ความเหลื่อมล้ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเสื่อมโทรมของธรรมชาติ สันติภาพและความยุติธรรม

มนทัศน์การพัฒนาอย่างยั่งยืนสมัยใหม่ มีรากฐานมาจากความคิดก่อนหน้านี้เกี่ยวกับการจัดการอย่างยั่งยืนและความกังวลเรื่องสิ่งแวดล้อมในคริสต์ศตวรรษที่ 20 เมื่อการพัฒนามโนทัศน์การพัฒนาอย่างยั่งยืนดำเนินไป มันได้เลื่อนความมุ่งสนใจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการปกป้องสิ่งแวดล้อมสำหรับชนรุ่นหลังมากขึ้น เศรษฐกิจสมัยใหม่กำลังต่อสู้เพื่อประนีประนอมระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างทะเยอทะยานและข้อผูกมัดในการสงวนทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ ซึ่งปกติทั้งสองประเด็นนี้มักมองว่ามีสภาพขัดแย้งกัน

ณรงค์ ณ เชียงใหม่ (2565) กล่าวว่า การพัฒนาแบบยั่งยืนสามารถครอบคลุมสองลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแรก เน้นเรื่องการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบมีขีดจำกัดโดยมุ่งเน้นวิธีของประชาชนที่มีเศรษฐกิจพอเพียง สามารถอยู่ได้ท่ามกลางกระแสวิกฤตหรือเศรษฐกิจที่ปั่นป่วน โดยประการแรกคือ เน้นหลักความพอดีและการตอบสนองต่อความจำเป็นพื้นฐานเท่าที่จำเป็น ประการที่สอง เน้นเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติหรือทรัพยากรธรรมชาติ เพราะว่าธรรมชาติไม่ได้มีไว้เพื่อให้นักุณยนำไปใช้อย่างฟุ่มเฟือยและล้างผลาญ วิธีของการรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรหรือการใช้สอยให้คุ้มค่าและได้ใช้น้อยลง อย่างไรก็ตามประเด็นนี้กำลังเป็นที่สนใจ เพราะความสัมพันธ์กับประชากร การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การเพิ่มประชากร และเทคโนโลยีขาดความสมดุล อย่างไรก็ตามวิธีการพัฒนาแบบยั่งยืนควรจะสามารถทำได้อย่างน้อยสามด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านนิเวศวิทยา

สรุปได้ว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นเรื่องของการพัฒนาที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด ไม่สูญเปล่า เพื่อให้การ

สะสมความมั่งคั่งยังคงดำเนินต่อไปได้ การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงกลายเป็นความยั่งยืนของการพัฒนามากกว่าความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวคิดการพัฒนาเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพสังคมและคุณภาพชีวิต

กรอบวิสัยทัศน์และออกแบบประเทศไทยที่มุ่งเน้นที่วาระการปฏิรูป (Reform Agenda) คือการปฏิรูปประเทศในประเด็นปัญหาที่สะสมเรื้อรังมานาน เพื่อให้ประเทศกลับเข้าสู่สภาวะปกติและวาระการปรับเปลี่ยน (Transformation Agenda) โดยมีกลไกหลัก ได้แก่ (1) กลไกขับเคลื่อนผ่านการสร้างและยกระดับผลิตภาพ (Productive Growth Engine) (2) กลไกขับเคลื่อนที่คนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Growth Engine) และ (3) กลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Green Growth Engine) ซึ่งสรุปได้ว่ามิติของสังคม มีความสำคัญอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีแนวคิดคุณภาพสังคม (Social Quality) ซึ่งประกอบด้วย ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม การสร้างโอกาสอย่างเป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก การเสริมสร้างพลังทางสังคม และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม ด้านคุณภาพชีวิต (Quality of Life) ซึ่งมีเป้าหมายยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนให้ดีขึ้น เสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ เปรียบเสมือนการพัฒนาพื้นฐานขั้นต่ำของการดำรงชีวิตอย่างอยู่ดีมีสุข และเป็นรากฐานในการพัฒนาดลอดช่วงอายุ การยกระดับการพัฒนามนุษย์ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพทุนมนุษย์ หมายถึง การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นและเกิดการขยับขึ้นทางสังคม (Social Mobility)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาสังคม ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาประชาชนให้พึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยภาครัฐให้การช่วยเหลือ สนับสนุน เฉพาะที่จำเป็นและเหมาะสม ลดการสนับสนุนสวัสดิการแบบให้เปล่า เพื่อให้เกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง

แนวคิดการพัฒนาสังคมคุณภาพ (Social Quality Development)

สังคมคุณภาพ คือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความสามัคคีทางสังคม การรวมตัวทางสังคม และเงื่อนไขสำหรับการให้อำนาจทางสังคม สิ่งเหล่านี้แสดงเป็นสี่ด้านซึ่งเป็นผลผลิตของความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการระดับโลกและกระบวนการทางชีวประวัติในแง่หนึ่ง ตามแบบจำลองคุณภาพทางสังคม (Abbott & Wallace, 2011) ที่กล่าวถึง กลุ่มแรก คือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม หรือการประกันว่าผู้คนมีทรัพยากรเมื่อเวลาผ่านไปเพื่อให้สามารถรับมือกับชีวิตประจำวัน เพลิดเพลินกับวิถีชีวิต และรับประโยชน์และโอกาสจากการเป็นพลเมือง ซึ่งเกี่ยวกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจตลอดช่วงชีวิต ที่สามารถเข้าถึงบริการสวัสดิการที่มั่นคง กลุ่มที่สอง คือ ความสามัคคีทางสังคม เป็นกาวที่ผูกมัดสังคมเข้าด้วยกันและสร้างความไว้วางใจ (Brundtland Report, 1987) กำหนดให้มีหลักนิติธรรมที่จำเป็นสำหรับการมีส่วนร่วมทางสังคมและให้ความมั่นคงและความต่อเนื่องทางสังคม ความสามัคคีทางสังคมในระดับที่เพียงพอเป็นสิ่งที่ช่วยให้พลเมือง ดำรงอยู่ในฐานะมนุษย์ที่แท้จริง ในฐานะสิ่งมีชีวิตทางสังคม กลุ่มที่สาม คือ การรวมเข้าสังคม คือระดับที่ผู้คนมีและรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน องค์กร

และระบบสังคม รวมถึงความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเครือญาติและเพื่อน ๆ ตลอดจนการเป็นสมาชิกของเครือข่ายที่ หลวม เป็นแนวคิดที่ซับซ้อนและจำเป็นต้องตระหนักถึงความจำเป็นของการรวมกลุ่มทางสังคมแบบพหุนิยม เพื่อ อำนวยความสะดวกในการรวมบุคคลและชุมชน และกลุ่มที่สี่ คือ เจเนอรัลสำหรับการให้อำนาจทางสังคม กำหนดให้เจเนอรัลของวัตถุประสงค์มีอยู่จริงและบุคคลมีความสามารถที่จะใช้โอกาสที่มีและมีความพร้อม การให้อำนาจครอบคลุมทั้งวิธีการที่ผู้คนสามารถได้รับอำนาจ - ระดับสุขภาพและการศึกษาของพวกเขา แต่ยักรวมถึง ความรู้สึกส่วนตัวของสิทธิเสรีด้วย

พื้นฐานของคุณภาพสังคมเกิดจากนโยบายสาธารณะ ซึ่งรวมถึงนโยบายเศรษฐกิจ นโยบายตลาด แรงงาน และนโยบายสังคม ในขณะที่บริบทของนโยบายเป็นตัวกำหนดคุณภาพของสังคม มันยังถูกกำหนดโดย บริบทในลักษณะที่ความต้องการที่แตกต่างกันของมนุษย์และสังคมถูกป้อนกลับเข้าสู่กระบวนการนโยบาย นโยบายสาธารณะที่สื่อสารโดย Social Quality จะรวมถึงนโยบายเศรษฐกิจที่ทำให้ความเป็นอิสระ นโยบายที่ เปิดทางให้ตลาดแรงงานมีส่วนร่วม นโยบายทางสังคมเพื่อรักษาศักดิ์ศรีส่วนบุคคล เพื่อส่งเสริมความเป็นน้ำหนึ่งใจ เดียวกันทางสังคม และการให้อำนาจขับเคลื่อนโดยนโยบายการศึกษาและสุขภาพ ตลอดจนกระบวนการให้ คำปรึกษาซึ่งสอดคล้องกับความหมายของการพัฒนาสังคมคุณภาพ ในยุทธศาสตร์กระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2560 – 2564 ประกอบด้วย 4 มิติ มิติที่ 1 ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม มิติที่ 2 การสร้างโอกาสอย่างเป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก มิติที่ 3 การเสริมสร้างพลังทางสังคม และมิติที่ 4 ความเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม (คะเนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ, 2565)

แนวคิดการพัฒนาสังคมสวัสดิการ (Welfare Society Development)

แนวคิดการพัฒนาสังคมสวัสดิการ เป็นแนวคิดที่เสนอให้ภาคส่วนอื่นของสังคมเข้าร่วมรับภาระในการ จัดสวัสดิการ เช่น ด้านการเงิน หรือด้านการบริหารจัดการ ตัวอย่างเช่น การเข้าร่วมให้บริการสวัสดิการโดยส่วน ชุมชน มีบทบาทในการดูแลทุกข์สุขของประชาชนมานานในรูปแบบต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่าง เพื่อนบ้านยามเจ็บไข้ได้ป่วย การแบ่งปันอาหาร ยารักษาโรค ที่พักอาศัย เป็นต้น ไปจนถึงการร่วมก่อตั้งสหกรณ์ หรือกลุ่มอาชีพในรูปแบบต่าง ๆ การพึ่งพิงวัด เป็นต้น ส่วนภาคธุรกิจ ควรแทรกการจ้ดสวัสดิการสังคมไว้ใน แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (Corporate Social Responsibility: CSR) หรือแนวคิดวิสาหกิจ สังคม (Social Enterprise) ซึ่งนอกจากข้อดีโดยตรงในการลดภาระภาครัฐและลดการบิดเบือนกลไกตลาดแล้ว ภาคธุรกิจยังสามารถเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการสวัสดิการได้ด้วย เช่น การฝึกอบรมด้านการทำ บัญชีให้สหกรณ์ และสวัสดิการ เป็นต้น (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2564)

แนวคิดการพัฒนาสังคมสงเคราะห์ (Social Work Development)

งานสังคมสงเคราะห์เป็นอาชีพตามหลักฐานที่มีประวัติการวิจัยและสิ่งพิมพ์ด้านจิตวิทยามานาน นักสังคมสงเคราะห์มีชุดเครื่องมือมากมายสำหรับปฏิบัติต่อบุคคลและช่วยรักษาชุมชน ทฤษฎีและวิธีการสังคมสงเคราะห์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์สมัยใหม่ ซึ่งมีทฤษฎีที่ใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ (1) ทฤษฎีจิตสังคม (2) ทฤษฎีความผูกพัน (3) ทฤษฎีระบบ (4) ทฤษฎีพฤติกรรม (5) ทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ (6) ทฤษฎีพฤติกรรมทางปัญญา (7) ทฤษฎีการสร้างแรงบันดาลใจ (8) ทฤษฎีการเสริมอำนาจ (9) รูปแบบการเน้นงานเป็นศูนย์กลาง (10) การแทรกแซงในภาวะวิกฤต (11) วิธีการเล่าเรื่อง (University of Nevada) เป็นศาสตร์และศิลป์ของการจัดบริการ เพื่อช่วยส่งเสริมความสามารถของบุคคล ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตน ที่มีอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข (ยุพา วงศ์ไชย, 2560)

บทสรุป

การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างมีส่วนร่วม ภายใต้การให้ความสำคัญกับการประสานการทำงานจากทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อความชัดเจนในการกำหนดแผนการดำเนินงานในระยะสั้นและระยะยาวให้เหมาะสมและสอดคล้องกับประเทศไทย เพื่อช่วยให้ทราบถึงสถานะของการดำเนินงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยภาพอนาคตของประเทศไทย จึงต้องแสวงหาทางออกที่นำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาประเทศร่วมกันของคนในชาติโดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรม และความสุข ก่อให้เกิดให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนอันจะนำมาสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ส่งผลให้คนมีความสุขอย่างแท้จริง การพัฒนาที่บูรณาการให้เกิดองค์รวม คือ องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะมาประสานกันครบองค์มีคุณภาพ คือ ธรรมชาติแวดล้อมกับเศรษฐกิจจะต้องบูรณาการเข้าด้วยกัน จะทำให้เกิดสภาพที่เรียกว่าเป็นภาวะยั่งยืนทั้งในทางเศรษฐกิจและในทางสภาพแวดล้อม การคุ้มครองสภาพแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้มนุษย์เป็นแกนกลางการพัฒนาเพื่อสร้างให้เกิดความสมดุลระหว่างคน ธรรมชาติ และสรรพสิ่ง เพื่อให้อยู่ร่วมกันด้วยความเกื้อกูลกัน ไม่ทำลายล้างกัน ทุกสิ่งในโลกก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้

มิติทางเศรษฐกิจ การทำให้เกิดดุลยภาพของการพัฒนา คือ เศรษฐกิจที่มีรากฐานมั่นคงมีขีดความสามารถในการแข่งขันและสามารถพึ่งตนเองได้ โดยมีเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เป็นแนวคิดหลักใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการทำให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยและสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

มิติทางสังคม หมายถึง วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นระเบียบวิถีชีวิตของสังคมที่ทำให้มนุษย์ปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นได้ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และให้รวมถึงศาสนาธรรมซึ่งเป็นระเบียบจิตใจของคนในสังคมที่ทำให้สังคมอยู่ได้โดยสงบสุข สิ่งเหล่านี้ล้วนถือเป็นการสร้างเงื่อนไขสังคมใหม่ให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาที่พึงปรารถนาก่อให้เกิดความเอื้ออาทร ความรัก ความสามัคคี สมานฉันท์ต่อกัน ชุมชนสังคมมีความเข้มแข็ง

มิติทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งเป็นสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เกี่ยวโยงสัมพันธ์กันเป็นระบบนิเวศน์ที่สามารถให้คุณและให้โทษต่อมนุษย์ได้ทั้งที่ขึ้นกับความสมดุลหรือไม่สมดุลของระบบนิเวศ โดยจะต้องมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาเทคโนโลยีและการพลังงาน ที่สะอาด ปลอดภัย และปลอดภัยเพื่อการมีสภาพแวดล้อมที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนขอเสนอแนะการพัฒนาด้านสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กร ดังนี้ ความยั่งยืน คือ การยืนหยัดอย่างต่อเนื่องไปในระยะยาว ฉะนั้นองค์กรที่มีเป้าหมายในการพัฒนาองค์กรให้ยั่งยืน จะต้องมีความวิสัยทัศน์ที่มองการณ์ไกล คิดทำสิ่งใดไม่ใช้การหวังผลแค่ระยะสั้น แต่เป็นการวางรากฐานเพื่อให้องค์กรเติบโตได้ในระยะยาว การเติบโตในระยะยาวที่มั่นคงย่อมต้องมีรากฐานที่แข็งแกร่ง มีการวางแผนที่มองการณ์ไกล ตลอดจนคนในองค์กรให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนองค์กรไปในทิศทางที่วางไว้อย่างดีเยี่ยม รวมไปถึงสังคมยังส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรนั้นเจริญเติบโตและก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง

แนวปฏิบัติขององค์กรธุรกิจเพื่อสังคม

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร องค์กรธุรกิจเพื่อสังคมที่ต้องการพัฒนาด้านตนเองไปสู่ความยั่งยืนทางธุรกิจนั้นจะต้องมุ่งมั่นและเอาจริงนับตั้งแต่เริ่มต้น ด้วยการกำหนดความคิดของตนให้อยู่ในแนวทางธุรกิจเพื่อสังคมอย่างมั่นคง เข้มแข็ง กำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรให้เป็นเข็มทิศชี้ทางเดินที่ถูกต้องไว้แต่ต้น เพื่อเป็นหลักประกันว่าแนวปฏิบัติขั้นตอนต่อไปจะอยู่ในแนวทางที่เป็นธุรกิจเพื่อสังคมที่ยั่งยืนได้จริง

2. การกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์กร เป็นการสร้างความชัดเจนของวัตถุประสงค์ขององค์กร แล้ววางแผนทางที่จะไปสู่จุดนั้น ซึ่งผ่านการศึกษาวิเคราะห์แล้วเป็นอย่างดีว่าเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมภายนอกที่องค์กรดำรงอยู่ และสอดคล้องกับความเข้มแข็งหรืออ่อนแอขององค์กร

แนวปฏิบัติของภาคประชาคม

1. การรับรู้ของประชาคมต่อองค์กร สร้างความเป็นเจ้าของร่วมของทุกภาคส่วนในการดำเนินงานไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางที่ชัดเจนต่อการทำงาน

2. การมีจิตสำนึกเป็นเจ้าขององค์กร เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการและแนวคิดในการสร้างความสำเร็จในการทำงาน ด้วยจิตสำนึกรักองค์กร (Organization Awareness) จิตสำนึกการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าขององค์กร

แนวปฏิบัติของภาครัฐ

1. การกำหนดการส่งเสริมเชิงนโยบาย
2. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารและพัฒนาองค์ความรู้
3. การสร้างจิตสำนึกในการเป็นองค์กรธุรกิจเพื่อสังคม
4. การสนับสนุนให้มีการพัฒนารูปแบบธุรกิจที่เป็นองค์กรธุรกิจเพื่อสังคมที่สมบูรณ์
5. การส่งเสริมการลงทุน

เอกสารอ้างอิง

คะนิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. (2565). แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540: ปัญหา อุปสรรค และทางออก. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพลส.

ณรงค์ ณ เชียงใหม่. (2565). อนาคตไทย พ.ศ. 2585 มองจากทัศนไทยในอีกสองทศวรรษ. สืบค้นเมื่อ

7 กรกฎาคม 2566 จาก <https://www.the101.world/scenarios-in-the-next-20-years/>.

พิชิต หล่อจิระชุมกุล และจิราวัลย์ จิตรถเวช.(2564). รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาดัชนีและตัวชี้วัด

การพัฒนายั่งยืน. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ยุพา วงศ์ไชย. (2560). Social Work. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2566 จาก [http://chaninsocwork.](http://chaninsocwork.blogspot.com/2007/08/blog-post_29.html)

[blogspot.com/2007/08/blog-post_29.html](http://chaninsocwork.blogspot.com/2007/08/blog-post_29.html).

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2564). สู่ระบบสวัสดิการสังคมถ้วนหน้าภายในปี 2564.

สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2566 จาก <http://tdri.or.th/wp-content/uploads/2012/12/m67.pdf>.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาประชากรเพื่อการพัฒนาประเทศ

ระยะยาว (พ.ศ. 2565 – 2580). สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2566 จาก [https://www.nesdc.go.th/](https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13500)

[ewt_dl_link.php?nid=13500](https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13500).

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). ภาพสังคมไทย ไตรมาสสี่และภาพรวมปี 2565.

สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2566 จาก [https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=](https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13633&filename=socialoutlook_report)

[13633&filename=socialoutlook_report](https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13633&filename=socialoutlook_report).

- สุทธิดา ศิริบุญหลง. (2564). การพัฒนาแบบยั่งยืน: กระบวนการกระทำทางเศรษฐกิจสังคม (Metabolism) และการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2566 จาก <https://www.oocities.org/tokyo/dojo/6860/suthida.htm>.
- อภิชาติ สถิตนิรามัย. (2565). รัฐธรรมนูญ การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดียนตุลา.
- Abbott, P. & Wallace, C. (2011). *Social Quality: A Way to Measure the Quality of Society*. Retrieved July 7, 2023, from https://aura.abdn.ac.uk/bitstream/handle/2164/2524/fulltext_2_.pdf;jsessionid=510C2F0B0A4DA195E4122594825E42F0?sequence=1.
- Brundtland Report. (1987). *Our Common Future*. Retrieved July 7, 2023, from <https://www.are.admin.ch/are/en/home/media>.